

Varmt om tro som forsvant

Dagfinn Ullestads bok *Mot en grense* er spennende som frafallshistorie, men lite interessant som religionskritikk.

ANMELDELSE
PER ERIKSEN
kultur@vl.no

Tidligere var det ikke uvanlig med vitnemøter på bedehuset der folk sto fram med sine omvendelsehistorier. Nå ser det ut til å være vel så vanlig at vitnesbyrdene går motsatt vei; om friheten ved å forlate Kristus.

Dagfinn Ullestad er den siste i rekken av tidligere troende som har funnet livet som sekulær humanist – og som skriver om det. Historien hans gjør meg ekstra nysgjerrig ettersom han er omtrent like gammel som meg, har like referanser fra ungdomstiden, er teolog som meg, og har arbeidet som prest i en årrekke. Hvorfor velger han likevel en annen vei til slutt?

Datterens død. Boka *Mot en grense* er en slags reflekterende selvbiografi. Eller et vitnesbyrd om hvordan livet var før i kontrast til i dag. Med vekt på hva som forårsaket oppvåkningen og overgangen. Ullestad er en god forteller. Og han faller på ingen måte i grøfta ved å svartmale sin fortid. Snarere tvert imot. Her er varme beskrivelser av livet som kristen ungdom, av kirke og fellesskap. Det er ikke vonde og vanskelige erfaringer med kirken som førte presten bort fra troen.

I fortellingen er det en historie som skiller seg ut, og som blir selve vendepunktet på livsveien. Det er erfaringene knyttet til datteren Toras død. Tora fikk diagnosen lymfekreft allerede som tiåring. Familien levde med sykdommen helt fram til hennes død, 18 år gammel. Dette tæret både på krefter og på tro. Til slutt fantes det ingen tro igjen, og presten frasa seg sin ordinasjon.

Det er uforutsigbart hvordan man reagerer i møte med den dype sorgen det er å miste et barn. Noen mister troen, for å finne den igjen, som presten Odd J. Eidem. Noen finner livsvisdom og fornyet tro, som Tomas Sjödin. Noen får styrke til å rette opp livet og nærme seg Gud, som Eric Clapton. Mens for andre får troen et grunnskudd, som Jostein H. Sandsmark. For Dagfinn Ullestad forsvant den helt.

Troen som smuldret. Men når han forteller sin historie i etterpåklokskapens lys, er det ty-

delig at troen hadde begynt å smuldre sakte bort lenge før tragedien rammet. Selv tilskriver han det delvis den liberale teologiske tradisjonen han var en del av. Han følte at «den moderne liberale tradisjonen hadde en svakhet i selve grunnen». Allerede som menighetsprest i nord opplevde han at «Jesus som nær og personlig følgesvenn i våre liv, ble mer og mer løstrevet fra min innerste livsoppfatning.»

Det som står igjen er i stor grad selve ritene. Det handler om å utføre symbolhandlingene som gir mening og livsmestring til mennesker i livets ulike faser.

Jeg fornemmer også en inderlighet i Ullestads tro. Kanskje formulerer han et uttrykk for den tradisjonelle liberale teologis innerste kjerne, som - slik jeg tolker det - nettopp handler om den individuelle hengivelsen. På mange måter møtes pietismen og liberalismen nettopp i dette, som hverandres speilvendte søsken.

Det som for begge deler til dels har vært skadelidende, har vært arbeidet med det intellektuelle sannhetsspørsmålet. Historie blir erstattet av estetikk og hengivelse. Livstolkningen hviler på et stadig skjøre fundament. Troen sviner hen i takt med svekkelsen av det opplevde gudsnærværet.

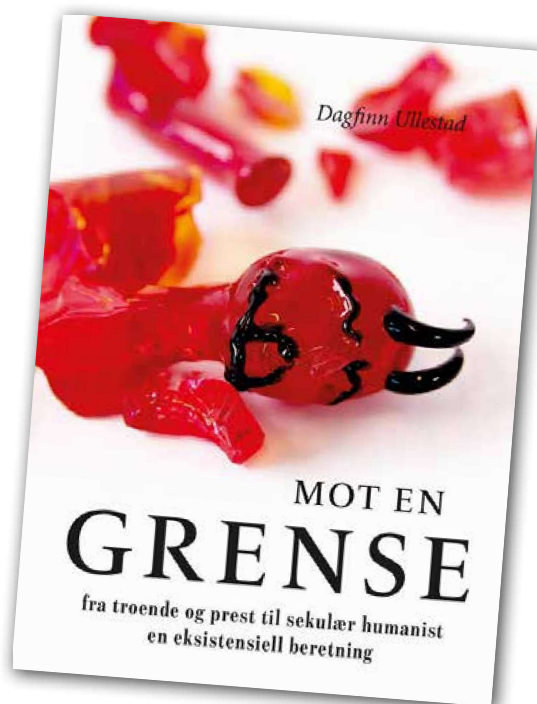
Carrère. Faktisk fornemmet jeg ved lesning av Ullestads historie mye av det samme som Emmanuel Carrère beskriver i sin mye omtalte bok *Himmelriket*. Også for Carrère bygget troen i stor grad på hengivenheten, og når den ble borte, var det som om den aldri hadde fantes.

Dagfinn Ullestads tro har dog hatt mye dypere røtter enn Carrères. Han har både tradisjonen, ungdomsårene, teologien og mangeårig prestetjeneste i ryggsekken. Til slutt blir det for tungt å bære videre på. «Jeg kjente at jeg på et vis var sliten av den store, kristne fortolkningsrammen.»

Ullestad innrømmer at han opplevde en viss skuffelse over kirken når det røynt på i livet. Men i det store og hele er det de varme beskrivelsene av både mennesker og oppgaver som preger boka. Det er ikke vanskelig å merke at han fortsatt er glad i kirken. Han vil den vel. Men han kan bare ikke selv lenger tro på dens budskap. Og da er det redelig å våge oppbruddet. Kanskje er det flere prester som kan ha tenkt samme tanker, men har hatt for mye å tape på å ta det skrittet. Det står respekt av Ullestads valg.

Religionskritikk. Dessverre ender boka for meg i et mageplask når han kommer til det siste kapitlet om religionskritikk. Dette kunne være et tankevekkende og utfordrende innlegg til oss som fortsatt tror. Men i stedet blir det en slags apologi for Andreas Edwien og hans kritikk av dogmet om Jesus.

Når den selv lærte Edwien ble avvist av alle fagmiljøer for sine teorier, burde det være en indikasjon på at dette rett og slett ikke holdt faglig mål. For Ullestad framtrer det i stedet

MISTET DATTEREN: Når Ullestad forteller sin historie, er det tydelig at troen hadde begynt å smuldre sakte bort lenge før datterens dødsfall, skriver Per Eriksen.

som kirkens makt til å bringe sine kritikere til taushet, blant annet ved at Jakob Jervell som sakkynndig rådde NRK til ikke å gi *Dogmet om Jesus* oppmerksomhet. Også her slår det meg at det er en parallell til Carrère, som i stor grad bygger på de utdaterte teoriene til Ernest Renan i sin bok.

Kort sagt finner jeg denne boka spennende som frafallshistorie, men lite interessant som religionskritikk. Slik sett føles den nærmere vitnemøtet enn forelesningssalen.

Sakprosa

Dagfinn Ullestad
MOT EN GRENSE
FRA TROENDE PREST
TIL SEKULÆR HUMANIST.
EN EKSISTENSIELL
BERETNING

Kalofon forlag

Interessant beretning om en prests frafall fra troen. Men den ender i et religionskritisk mageplask.

Foto: Erlend Berge / Bedehusland.no

BERGEN
KIRKEAUTUNNALE

FESTIVAL FOR KIRKEMUSIKK
23. - 27. SEPTEMBER
autunnale.no

“Jeg fornemmer også en inderlighet i Ullestads tro. Kanskje formulerer han et uttrykk for den tradisjonelle liberale teologis innerste kjerne.”

Per Eriksen